

Asia: VN/3785/2024

Lausuntopyyntö: hallituksen esitysluonnos eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite Lausuntopyyntö 17.2.2025 VN/3785/2024

Asia RAUTATIELIIKENTEEN TOIMIVALTAISET VIRANOMAISET

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 17.2.2025 lausuntoa (VN/3785/2024) luonnoksesta hallituksen esitykseksi rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia koskevaksi lainsäädännöksi.

Esitetyllä lainsäädännöllä mahdollistettaisiin alueellisille viranomaisille ostoliikenteen järjestäminen ja samalla edistettäisiin kilpailua henkilöjunaliikenteessä. Rautatieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät siirrettäisiin liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenne- ja viestintävirastolle. Toimivaltamuutoksen vuoksi rautatiealan sääntelyelin ehdotetaan siirrettäväksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteyteen.

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2026.

Ammattiliitto Pro on tutustunut hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

Keskeiset ehdotukset

Merkittävimmät ehdotukset liittyvät muutoksiin viranomaisten toimivallassa.

Uusille alueellisille viranomaisille mahdollistettaisiin henkilöjunaliikenteen järjestäminen alueellisten liikkumistarpeiden perusteella. Kunnallisten ja seudullisten viranomaisten aloitteet rautatieliikenteen alueellisen toimivallan muutoksista käsittelee liikenne- ja viestintäministeriö liikennepalvelulain (320/2017) uudessa 182 a §:ssä säädettyjen edellytysten perusteella.

Lisäksi liikennepalvelulakia muutettaisiin niin, liikenne- ja viestintäministeriöllä nykyisin oleva toimivalta siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle. Toimivaltaisia viranomaisia olisivat jatkossa Liikenne- ja viestintävirasto ja omalla alueellaan HSL-kuntayhtymä.

Prolla ei ole toimivaltamuutoksiin huomautettavaa. Muutokset selkeyttävät työnjakoa hallinnonalan sisällä. Liikenne- ja viestintävirastolla on muiden liikennemuotojen kautta hankittu kokemus ja osaaminen joukkoliikenteen hankinnoissa. Muutos on myös luonteva siksi, että valtion aluehallinnon uudistuksen yhteydessä nykyisin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla olevat joukkoliikenteen hankinnat ollaan siirtämässä Liikenne- ja viestintävirastoon.

Toimivaltaan ehdotetuista muutoksista seuraa se, ettei rautatiealan sääntelyelin voisi toimia Liikenne- ja viestintäviraston yhteydessä. Raideliikennelain (1302/2018) 147 §:ää muutettaisiin niin, että rautatiealan sääntelyn sijaitsisi jatkossa Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteydessä. Asia on käsitelty poikkihallinnollisessa yhteistoimintamenettelyssä.

Prolla ei ole rautatiealan sääntelyelimen siirtoon huomautettavaa. Elimen toiminta itsenäisenä viranomaisena voidaan varmistaa myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteydessä.

Prolla ei ole huomioita organisaatiolakien tai rikosrekisterilain muutoksiin.

Vaikutukset

Hallituksen esitysluonnoksen mukainen alueellisen toimivallan mahdollistaminen ei automaattisesti johda alueellisen junaliikenteen lisääntymiseen. Ehdotukset mahdollistavat laajempia junaliikenteen palveluja tulevaisuudessa, mutta konkreettisemmin kokonaisvaikutuksia on mahdoton tässä vaiheessa ennakoida.

Ehdotettujen muutosten käytännön vaikutukset riippuvat mahdollisesti tulevaisuudessa tehtävistä muutoksista alueellisen junaliikenteen toimivalta-alueissa ja erityisesti palvelujen laajuudesta, eikä tarkempia vaikutuksia ole siksi mahdollista arvioida tässä esityksessä. Näin ollen vaikutuksia julkiseen talouteen on vaikea ennakoida: Kilpailuttamisen mahdollisten hyötyjen lisäksi uudet palvelut voivat aiheuttaa julkiselle taloudelle kustannuksia mm. investointeina rautatieinfrastruktuuriin.

Rautatieliikenteen toimivallan siirtäminen Liikenne- ja viestintävirastoon olisi virastolle uusi tehtävä, joka sitoo henkilöresursseja henkilöjunaliikenteen ostojen valmisteluun, kilpailutukseen ja sopimusten hallintaan. Muutos toteutettaisiin julkisen talouden suunnitelmien ja valtiontalouden arvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Pro on toistuvasti tuonut esille huolen siitä, että valtion viranomaisten lakisääteisiä tehtäviä lisätään samaan aikaan, kun toimintaan kohdistuu valtion tuottavuusohjelman säästövelvoitteet. Liikenne- ja viestintäviraston säästövelvoite on hallinnonalan suurin: vuositasolla noin 13 miljoonaa euroa. Viraston toimintakenttä on poikkeuksellisen laaja sisältäen kaikkien liikennemuotojen ja viestinnän turvallisuusviranomaistehtävät sekä Suomen kansallisen kyberturvallisuuskeskuksen tehtävät. Nykyinen turvallisuuspoliittinen tilanne on kasvattanut viraston roolia myös varautumisessa. Virasto on tietojärjestelmävaltainen, joka asettaa kovat laatuvaatimukset tietojärjestelmien tietoturvallisuudelle, joka taas heijastuu viraston toimintamenoihin.

Pro pitää vastuuttomana esittää virastolle kerta toisensa jälkeen uusia tehtäviä nykyisillä resursseilla. On täysin kohtuutonta lähteä oletuksesta, että Liikenne- ja viestintävirasto pystyy yksinomaan resurssien uudelleenallokoinnilla ottamaan haltuun henkilöjunaliikenteen ostojen valmisteluun, kilpailutukseen ja sopimusten hallintaan liittyvät uudet tehtävät. Resurssointiin on oltava valmius palata tulevien talousarvioesitysten valmistelun yhteydessä.

Rautatiealan sääntelyelimen siirron ennakoidaan aiheuttavan vain maltillisia kertaluonteisia kustannuksia, koska sääntelyelimen tehtäväkenttä on tarkkaan kohdennettu ja henkilöstömäärä pieni. Toiminnan kulut siirretään valtion talousarvion sisällä määrärahasiirtona. Pääosa kuluista on palkkakuluja. Pro korostaa, että mikäli jatkovalmistelussa tulee esille ennakoimattomia pysyviä tai kertaluonteisia kuluja, on ne kompensoitava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

Kilpailu- ja kuluttajavirastoon siirtyvän henkilöstön aseman turvaaminen on kuvattu hallituksen esityksessä asianmukaisesti ja riittävässä laajuudessa. Jatkovalmistelussa on huolehdittava asianmukaisesta yhteistoiminnasta ja henkilöstön vaikutusmahdollisuudesta siirron käytännön järjestelyihin. Prolla ei ole henkilöstövaikutusten arviointiin täydennettävä.

Timo Nousiainen

Järjestöpäällikkö

Sari Jokikallas

Sopimuslavastaava/asiantuntija

Jokikallas Sari
Ammattiliitto Pro ry